

A mi lengyelünk

Azt is mondhatom, hogy az én lengyelem, és biztos megbocsát nekem az olvasó ezért a közvetlen felütésért. E bevezető címét pedig köszönöm Jókai Mórnak, akitől kölcsönöztem, és aki ezen a címen megjelent szép regényében talán először írt a két nép között meglévő különleges kapcsolatáról.

Ebben a címben ott bujkál a mi Kárpát-mendencei magyar magányunk, amely kapaszkodót keres minden barátságos és megértő gesztusban, és lelkesedni tud egy olyan népért, amely az évezredek együttélés során – a természetes ellentétek és súrlódások mellett – jóindulattal fordult felénk.

Konrad Sutarski írásai átvezetnek bennünket ezen az ezer esztendőn, a szerző felidézi azokat a kapcsolódási pontokat, „közös fényeinket”, amelyek ismerete elengedhetetlen a két nép barátságának megértéséhez.

És milyen furcsa, hogy egy lengyel földről ide települt író, költő érti közlünk legjobban ezt az ezeréves együttélést. Milyen távol van az ő világa a karkai „sehol nem vagyok otthon”-érzettől! Sutarski mindenütt otthon van. Lengyelországba hazamegy, visszafelé pedig ugyanazt az utat járja.

Ezt az isteni kegyelmet, az otthonosság érzetét pedig nemes célra használja: megismerteti velünk közös történelmünket, mégpedig a kívülről jött objektivitásával, és a velünk együtt élő szeretetével.

Baráti beszélgetések és lengyelországi utazásaink alatt többször felvetődött: vajon nem illúziókat kergetünk-e magunk előtt, amikor a magyar és lengyel nép barátságát emlegetjük? Ez a történelmi kapcsolat kétségtelenül nekünk, szlávok és germánok közé ékelt magyaroknak fontosabb, mint a lélekszámát és európai politikai-gazdasági súlyát tekintve nagyobb lengyelségnek. A lengyel köztudatban sokkal kisebb súllyal van jelen a kö-

zös múlt, a lengyel hivatalos történelem oktatás sem erőlteti ennek a kérdésnek sarokponttá tételét.

Két nép között a barátság nem azt jelenti, hogy minden percben egymás nyakán lógunk, mindig és mindenki szereti egymást, hanem a közbeszédben jelen van a kölcsönös szimpátia, a másik nép tisztelete és eredményeinek elfogadása, történelmi és kulturális értékeinek elismerése.

Ismert és kevésbé ismert rossz pillanatai is voltak ennek az ezeréves barátságnak. Igen, Mátyás király ellenében Jagelló Kázmér szívesen elfoglalta volna a magyar trónt, és ebbéli kívánsága Magyarország ellen vonuló hadban öltött testet. Igen, Mátyás ezt nem vette jó néven... Igen, Görgey István kuruc kapitány barátságot színlelve leitatatta a nedeci vár környékén táborozó lengyel katonákat – nem is tiltakoztak –, majd a Kiszzebenből érkezett kurucokkal megtámadta őket, sokat leölt közülük, a többieket pedig elkergette.

Mégis, amikor valamelyik nép bajba került, a döntő, jellemző érzés a másik nép részéről mindig a segítő szándék, a szimpátia megnyilvánulása volt. Egy ilyen kapcsolatba belefér a „kocsmai verekedés”, de – mivel „késelés” soha nem történt – a „házat” (házát?) kalákában építették tovább.

Dél-lengyelországi barangolásaink során, amikor felkerestük azokat a területeket, amelyek Trianon előtt Magyarországhoz tartoztak – így született meg közös könyvünk¹ –, kevés olyan helyi lakossal találkoztunk, aki hallott volna szülőhelye magyar történelmi vonatkozásairól. Ezen kár keseregni, vigasztalást jelentett viszont az az érdeklődés, amely a magyar nyelven megjelenő könyv iránt megnyilvánult, és egy újabb út során, szerzői estek alkalmával – a nyelv ismer-

¹ Konrad Sutarski–Domonkos László: *Megőrzésre átveve. Kemény András fotóival. Unicus Műhely, 2009.*

rete nélkül a könyv megvásárlására ösztönözte a közönséget. Ez a jelenség megerősített abban, hogy a természetes érdeklődés ott lapul a lengyel emberekben, és nem veszik sértésnek, hazaárulásnak, ha szülőföldjük igaz történelmét, helyi értékeik valós származását tárja eljűk valói.

Itthon is van tennivaló! A Kádár-korszak nyolcvanas évek eleji kísérlete, amely a lengyel piacozók elleni hangulat mesterséges korbácsolásával megpróbálta a magyar rokonszenvet a lengyelek ellen fordítani, részben sikeres volt. Felfogásom szerint ez volt az előképe a húsz évvel későbbi „merjünk kicsik lenni” álbaldali életérzésnek, vagy a szégyenletes 23 millió románnal való ijesztegetésnek, hiszen a nemzeti magánytudat erősítése felé terelte az embereket.

Szerencsére van nekünk egy Magyarországon élő olyan barátunk, aki az életét tette fel a két nép hagyományos kapcsolatainak ápolására. 1965-ben telepedett le hazánkban, és szinte azonnal e fontos cél érdekében kezdett tevékenykedni. Eleinte verseivel, majd később diplomataként, nemzetiségi politikusként, muzeológusként, lapszerkesztőként. Jelen kötetéből pedig megismerhetjük prózai munkásságának egy részét.

Soha nem felejttem el, amikor közös könyvünk készítésekor meglátogattuk Obertacz bácsit. Az idős úr Kisárván élt, akkor töltötte be a

kilencvenkilencedik évét². Mesélt nekünk a magyar időkről, hiszen ő még magyar iskolába járt. Emlékezett a magyar imádságokra, és elszavalta Petőfi költeményét, a Nemzeti dalt. Itt átadom a szót Sutarski Konrádnak, aki rendkívüli érzékenységgel számolt be a könyvben erről a találkozásról:

„Szinte összerándultam szavátát hallva – mintha ott, mellette hirtelen megpillantottam volna az idős, erdélyi emigráns író, Wass Albertet, amint világgá kiáltja: »adjátok vissza a hegyeimet«. És éreztem, hogyan lágyul magyar barátaim szíve, láttam, hogyan párásodik el a tekintetük.”³

A kérdésre, hogy miért választotta második hazájának Magyarországot, tréfásan, kedves akcentusával azt szokta felelni: mert itt jobb a kávé. Nos, a kávéra ez igaz, magam is tanúsíthatom, de tovább gondolva a kérdést, úgy is folytathatná a gondolatot, hogy jó kávé mellett beszélgetni is lehet közös dolgainkról, feladatainkról, terveinkről.

Az idén nyolcvanadik évét betöltő Sutarski Konrádnak ugyanis tervei vannak! És higgyék el: a kávé az utolsó helyen szerepel.

Isten éltesse, Konrád, és szívből kívánjuk – a magunk érdekében is – e tervek megvalósulását!

² A könyv megjelenése után újra felkerestük az öreg, aki akkor már 101. évét taposta, és meghatottan fogadta az őt megillető tiszteletplédányt.

³ Megőrzésre átvéve, 74. oldal

